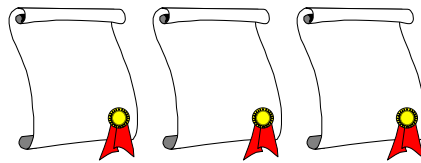

ชุดฝึกอบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน

ชุดที่ 4
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 5 ส

คณะวิจัย

นายสุดใจ	ทองอ่อน หัวหน้าคณะ
นายสมเดช	ดอกดวง
นายนุสร	จำปาวัลย์
นางณัฐฐิติตา	ศิริรัตน์
นายพิสุทธิ	บุญเจริญ

เอกสารนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

สตร.ข.7

พ.ศ. 2546

สพบ.

ก
คำชี้แจง

ด้วยความเชื่อพื้นฐานที่ว่า นโยบาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่มีความเกี่ยวข้องที่สำคัญและมีคุณค่า มีประโยชน์เป็นอย่างมากต่องานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ได้แก่ นโยบายการพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการศึกษา การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด [Child center] การวิจัยและพัฒนา [R&D] นวัตกรรมในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบและยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างเหมาะสม กับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจในยุคปฏิรูประบบราชการและปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดคุณภาพ มีประสิทธิภาพด้วยวิธีการที่สะดวก ประหยัด นั้น เป็นจุดสำคัญและมีความจำเป็นอย่างสูงยิ่ง กอปรกับคณะผู้วิจัยตระหนักดีว่า หากนำนโยบาย หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต [Quality of Life] ของนักเรียนต่างๆ ดังกล่าวมาปรับใช้ ในการสร้างนวัตกรรม [Innovation] ในรูปของ **สื่อหลัก** นั้นที่ การสร้างและพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เน้นการสร้างโดยการมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารที่จะเป็นผู้ใช้สื่อหลัก เหล่านั้น เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารโดยตรงที่ทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้นำสื่อหลักเหล่านั้น ไปใช้ในการบริหารจัดการและใช้ในการเรียนการสอนด้วยแล้ว เชื่อว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น กับทั้งยังส่งผลต่อการลดต้นทุนของงานพัฒนาบุคลากรได้อย่างมากและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอีกทางหนึ่ง จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยสร้าง **สื่อหลัก** ขึ้น 22 ชุด คือ

สื่อหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองจำนวน 6 ชุด คือ

ชุดที่ 1 การปฏิรูประบบราชการทางการศึกษา

ชุดที่ 2 การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ชุดที่ 3 การบริหารการศึกษาตามแนวทางการสร้างระบบบริหาร
กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (ชุดที่ 1-3 ยึดตามแนวทางของการบริหารจัดการภาครัฐ
แนวใหม่ [New Public Management] ของ ก.พ.)

ชุดที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 5 ส

ชุดที่ 5 ยุทธศาสตร์ **PPIMERD**

ชุดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

สื่อหลักสำหรับครู ได้แก่ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 3 ชุด คือ

ชุดที่ 7 ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ชุดที่ 8 เทคนิคการวิจัย โรงเรียนและชั้นเรียน [SPAR& CPAR]

ชุดที่ 9 การวัดผลประเมินผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ [Workshop Packages] สำหรับผู้บริหาร และครู จำนวน 5

ชุด คือ

ชุดที่ 10 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา [Data & Information Analysis]

ชุดที่ 11 เทคนิคการวิจัย โรงเรียนและชั้นเรียน [SPAR& CPAR]

ชุดที่ 12 การวิเคราะห์เด็กนักเรียน [Child Analysis]

ชุดที่ 13 การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ [Cooperative Learning]

ชุดที่ 14 การวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนา [Evaluation & Development : E & D]

คู่มือพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน 8 ด้าน ๆ ละ 1 ชุด รวม 8 ชุดคือ

ชุดที่ 15 ด้าน ความเก่ง

ชุดที่ 16 ด้านความแข็งแรง

ชุดที่ 17 ด้านความดี

ชุดที่ 18 ด้านการมีรายได้

ชุดที่ 19 ด้านมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ชุดที่ 20 ด้านการมีขนบธรรมเนียมประเพณี

ชุดที่ 21 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ชุดที่ 22 ด้านมีความสุข

ทั้งนี้อยู่ภายใต้โครงการ การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน ได้รับการสนับสนุนเงินทุนวิจัยจาก สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2546

ก

การจัดทำชุดฝึกอบรมทั้ง 22 ชุดนี้เน้นให้ผู้ผู้เกิดคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้านเป็นอย่างน้อย
คือ

- 1.ด้านความรู้ ความจำ
- 2.ความเข้าใจ
- 3.ความตระหนัก
- 4.การประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนของผู้มีส่วนได้
ส่วนเสียในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอน

ในการจัดทำแผนการสอน/บันทึกการสอน พึงระบุ ไว้ให้ชัดเจน ใน

- 1.จุดประสงค์การสอน
- 2.เนื้อหา/สาระที่จะสอน
- 3.ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.ขั้นวัดและประเมินผลการสอน

2. ผู้นิเทศ (ทั้งนิเทศภายในและภายนอก)

ผู้นิเทศพึงใส่ใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูว่า ได้สอน ตาม
แผนการสอน /บันทึกการสอน ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตามที่
กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

3. ผู้บริหาร

ผู้บริหารพึงใส่ใจในการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ในโรงเรียน ให้เน้น
ให้เกิด **ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและ นำไปใช้ได้**

อาจกระทำโดย

- 3.1 กำหนดเป็นนโยบาย [POLICY]ไว้
- 3.2 กำหนดเป็นแผนพัฒนา แผนงาน โครงการ กิจกรรม[PLAN]
- 3.3 มีการกำกับ ควบคุม ดูแล [MONITORING]
- 3.4 มีการวัด/ประเมินผล [ASSESSMENT]
- 3.5 รายงานผลต่อสาธารณะ [REPORTING]

4. นักวิชาการ

นักวิชาการ (นักวิชาการ : ให้หมายรวมเอาทั้ง นักวิชาการ นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ นักวิเคราะห์ นักวิจัย ตลอดจนกระทั่งผู้สนใจใฝ่รู้ทั่วไป) พึ่งทำการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ [BODY OF KNOWLEDGES] ด้านการพัฒนาส่งเสริมการจัดการศึกษาและอบรมให้เกิด การพัฒนาคุณภาพชีวิต ในตัวเด็กนักเรียน ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป โดยให้มีผลงานการวิจัยปรากฏขึ้นเป็นหลักฐาน

5. นักพัฒนาหลักสูตร

นักพัฒนาหลักสูตร พึงตระหนักในข้อกำหนดของกฎหมายที่ได้กำหนดให้ รัฐ ต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิด ความรู้คู่คุณธรรม ในตัวผู้เรียน ดังกล่าวนี้ โดยต้องสร้างความรู้ ทำความเข้าใจต่อผู้เกี่ยวข้องทั้ง ครูผู้สอน ผู้นิเทศ ผู้บริหาร นักวิชาการ นักวิเคราะห์ นักวิจัย ตลอดจนประชาชน ผู้ปกครองทั่วไปให้กว้างขวาง ถ้วนทั่ว โดยประกาศ ประชาสัมพันธ์ลงในเอกสารหลักสูตร เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือ แม้แต่สื่อสารมวลชนทั้งหลาย เพื่อให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ให้เกิดแก่บุคคลดังกล่าวต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพึงกำหนดไว้อย่างชัดเจนในกระบวนการหลักสูตร (กระบวนการหลักสูตร : การสร้าง การนำไปใช้ การพัฒนาซึ่งหลักสูตรทั้งหลักสูตรกลางและหลักสูตรท้องถิ่น)

6. ผู้ปกครองต้องคอยเฝ้าและสนใจในพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเองว่า บุตรหลานมี พฤติกรรมอันสอดคล้องแสดงว่ามี คุณภาพชีวิต ที่พึงประสงค์ปรากฏขึ้น หรือไม่เพียงใด ไม่เพียงแต่คอย จ้องดูแต่ว่าเด็กเก่งหรือไม่เพียงใดเท่านั้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดฝึกอบรมนี้มีความรู้ ความจำ เกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของชุดฝึกอบรมนี้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานใน หน้าที่ราชการของตนเองได้ต่อไป

การเตรียมตัวในการศึกษา

ก่อนการศึกษาชุดฝึกอบรมนี้ ขอให้ท่านตรวจเอกสารที่รับมาว่าครบทุกหน้าหรือไม่ ขอให้เลือกเวลาว่างจากหน้าที่การงานและภาระส่วนตัวต่างๆเพื่อศึกษาชุดฝึกอบรมนี้ตามลำดับแต่ละบท/หน่วย ขอให้ท่านใช้เวลาว่างศึกษาด้วยความสบายใจ

การประเมินผลก่อนและหลังเรียน

ชุดฝึกอบรมนี้มีแบบประเมินผลก่อนและหลังเรียน ฉะนั้นก่อนท่านจะศึกษาชุดฝึกอบรมในแต่ละชุด ขอให้ท่านทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งมีคำถามอยู่ก่อนเริ่มศึกษาเนื้อหาเพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของตนเองก่อนที่จะศึกษาเนื้อหาในชุดฝึกอบรม หลังจากศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละบทแล้ว ขอให้ทำแบบประเมินผลหลังการเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าท่านมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานของท่านเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนในแต่ละชุดวิชาหรือไม่

*****

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
คำชี้แจง	ค
การเตรียมการในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	ฅ
รายละเอียด	1
การประเมินผลก่อนเรียน	3
บทที่ 1 บทนำ	6
แบบทดสอบท้ายบท	9
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม 5 ส	11
แบบทดสอบท้ายบท	27
บทที่ 3 แนวทางการดำเนินกิจกรรม 5 ส	29
แบบทดสอบท้ายบท	35
แบบประเมินผลหลังเรียน	37
คำเฉลย	40
หนังสืออ้างอิง	41
คณะผู้จัดทำ	42

รายละเอียด

เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 5 ส

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ศึกษาชุดฝึกอบรมนี้สามารถ

1. บอกความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ กิจกรรม 5 ส ได้
2. อธิบายความหมาย ความสำคัญประโยชน์ของเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ กิจกรรม 5 ส ได้
3. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า ประโยชน์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ กิจกรรม 5 ส ได้
4. ประยุกต์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ กิจกรรม 5 ส ได้ ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้

เนื้อหา

บทที่ 1 บทนำ

วัตถุประสงค์

ประโยชน์ของกิจกรรม 5 ส

แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม 5 ส

วัตถุประสงค์

ความสำคัญของกิจกรรม 5 ส

ความหมายของกิจกรรม 5 ส

องค์ประกอบและแนวดำเนินกิจกรรม 5 ส

แนวดำเนินกิจกรรมในแต่ละ ส

แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 3 แนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส

การเริ่มต้นทำกิจกรรม 5 ส

เป้าหมายของกิจกรรม 5 ส

นโยบายของกิจกรรม 5 ส

โครงสร้างการบริหารกิจกรรม 5 ส

การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย

การถ่ายรูปก่อน – หลังดำเนินกิจกรรม
การตรวจและให้คะแนนเพื่อประเมินผล
ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม 5 ส
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม 5 ส
ข้อควรระวังในการดำเนินกิจกรรม 5 ส
ข้อควรละเว้นในการดำเนินกิจกรรม 5 ส

การประเมินผลก่อนเรียน

จงกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. “เป็นระเบียบ หยิบง่าย หายรู้ คุณงามตา” มีความสัมพันธ์กับข้อใดมากที่สุด
  - ก. สะดวก
  - ข. สะอาด
  - ค. สะสวย
  - ง. สุขลักษณะและสร้างนิสัย
2. การจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ของสำนักงานควรคำนึงถึงหลักการใด
  - ก. การหยิบใช้ง่าย
  - ข. ความเป็นระเบียบ
  - ค. ความสะดวก รวดเร็ว
  - ง. ประสิทธิภาพ คุณภาพและความปลอดภัย
- 3 ข้อใดเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกิจกรรม 5 ส ?
  - ก. สะดวก
  - ข. สะอาด
  - ค. สุขนิสัย
  - ง. สร้างนิสัย
- 4 “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” มีความหมายตรงกับข้อใด
  - ก. การทำงานเป็นกลุ่ม
  - ข. การทำงานเป็นเอกเทศ
  - ค. การทำงานอย่างเป็นระบบ
  - ง. การทำงานด้วยความรับผิดชอบ
- 5 ข้อใดมีความหมายตรงกับสุขลักษณะ
  - ก. SEIRI
  - ข. SEITO
  - ค. SEIKETSU
  - ง. SHITSUKE
6. การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนางาน เพื่อประโยชน์อะไร
  - ก. การเพิ่มผลผลิต
  - ข. การเพิ่มประสิทธิภาพ
  - ค. การเพิ่มคุณภาพ   ง. การเพิ่มคุณค่างาน

- 7 ข้อใดคือเหตุผลที่จะต้องมีการเสาะแสวงหา
- ก. ที่ทำงานคับแคบ
  - ข. ผู้เก็บของไม่พอ
  - ค. หาเอกสารไม่พบ
  - ง. ถูกทั้ง ก ข และ ค
- 8 ข้อใดไม่มีขั้นตอนของการเสาะแสวงหา
- ก. สำรวจ
  - ข. แยกสิ่งของ
  - ค. รวบรวม
  - ง. ขจัด
- 9 ข้อใดไม่ใช่หลักการทำให้สะดวก
- ก. วางของที่ใช้ให้เป็นที่
  - ข. นำของที่ใช้ไว้ใกล้มือ
  - ค. จัดของที่ใช้งานให้เป็นหมู่
  - ง. นำของที่ใช้ไปไว้ที่เดิม
- 10 ประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมสะอาด คือข้อใด
- ก. บรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการทำงาน
  - ข. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพงาน
  - ค. ช่วยยืดอายุของผู้ร่วมงาน
  - ง. ลดอัตราการเสื่อมสภาพอุปกรณ์
- 11 ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการทำสุขลักษณะ
- ก. สถานที่ทำงานสว่างสดใสขึ้น
  - ข. ประสิทธิภาพงานเพิ่มขึ้น
  - ค. ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจ
  - ง. ผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์
- 12 ประโยชน์ของกิจกรรม 5 ส ในภาพรวมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ได้แก่ข้อใด
- ก. ผู้รับบริการให้ความเชื่อถือ
  - ข. ลดการสูญเสียและสิ้นเปลือง
  - ค. มีความปลอดภัยในการทำงาน
  - ง. มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้งาน

13 ข้อใดตรงกับความหมายของ QCC

- ก. กิจกรรม
- ข. กิจกรรมกลุ่ม
- ค. กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ
- ง. กิจกรรมพัฒนาองค์กร

14 คำว่า LAY OUT หมายถึงอะไร

- ก. แผนผังรวมของพื้นที่ 5 ส
- ข. ภาพแสดงสมาชิกที่รับผิดชอบ
- ค. การแสดงแผนผังผู้รับผิดชอบ
- ง. การประเมินผลงานความก้าวหน้าของกิจกรรม

15 การทำกิจกรรม 5 ส จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ด้าน ตามข้อใด

- ก. ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน
- ข. บุคคล ทุนทรัพย์
- ค. บุคคล การดำเนินงาน
- ง. บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์

*****

บทที่ 1
เรื่อง บทนำ

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ ของเรื่อง การดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้
2. อธิบายความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของเรื่อง การดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้
3. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า ประโยชน์เรื่อง การดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้
4. ประยุกต์เรื่องการดำเนินกิจกรรม 5 ส ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้

เนื้อหา

บทที่ 1 บทนำ

วัตถุประสงค์

ประโยชน์ของกิจกรรม 5 ส

แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 1

บทนำ

ระบบราชการ เป็นระบบอำนาจการบริหารราชการไว้ส่วนกลางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัญหาการจัดการบริหารจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยากที่จะแก้ไข ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน สภาพปัญหาดังกล่าวรัฐบาลที่ผ่านมามีนโยบายปฏิรูประบบราชการไทยที่วาระบับ คืออัตรากำลังคนที่มีเกิดความจำเป็นต้องการปรับลดเพิ่มเงินค่าตอบแทน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2538 ได้มอบหมายให้สำนักงาน ก.พ. จัดทำโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ จัดทำแผนแม่บทในการปฏิรูประบบราชการมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของประชาชนชนในทางบวก กระทรวงศึกษาธิการได้คัดเลือก สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเข้าร่วมโครงการ

ดังนั้นเพื่อช่วยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีใน โครงการพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคม เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2541 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กำหนดนโยบายการดำเนินงานพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ให้ทุกส่วนราชการดำเนินกิจกรรม 5 ส. (สะอาด สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัย) ซึ่งได้ถือว่าเป็นความสำนึกในจิตใจที่มุ่งแสวงหาทางปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องเป็นความพยายามไม่มีที่สิ้นสุด ที่จะปรับสภาพให้กัน ความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านโดยใช้วิธีการ กระบวนการเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของมนุษย์ โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่า “เราสามารถทำวันนี้ได้ดีกว่าเมื่อวาน”

วัตถุประสงค์

1. สร้างระเบียบวินัย
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
3. สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง
4. เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม

ประโยชน์ของกิจกรรม 5 ส.

1. ความสะอาดเป็นที่เรียบร้อยของสถานที่ทำงาน ตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ
2. ความสะอาดความรวดเร็วในการค้นหาสิ่งของที่ต้องการใช้งาน
3. การปฏิบัติงานในสำนักงานง่ายและปลอดภัยมากขึ้น
4. บุคลากรมีระเบียบวินัย ทำงานเป็นระบบ
5. ทุกคนสามารถเห็นการปรับปรุงได้ชัดเจน
6. ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงาน

7. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและบริการที่ดี
8. สร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร
9. เสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีของสำนักงาน ส่งผลดีต่อบทบาทหน้าที่และชื่อเสียงขององค์กร
10. บุคลากรภูมิใจในผลงานและสถานที่ทำงานที่มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
11. ช่วยบำรุงรักษาอุปกรณ์ให้มีอายุใช้งานมากขึ้น

แบบทดสอบท้ายบทที่ 1

จงกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ระบบราชการไทย เป็นระบบอำนาจการบริหารราชการไว้ที่ใด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - ก ส่วนภูมิภาค
  - ข ส่วนท้องถิ่น
  - ค ส่วนกลาง
  - ง ไม่มีข้อใดถูก
2. สำนักงาน ก.พ. ได้คัดเลือกหน่วยงานใดเข้าร่วมโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพ
  - ก สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
  - ข สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
  - ค สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
  - ง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
3. กิจกรรม 5 ส. ข้อใดถูก
  - ก สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ สร้างนิสัย
  - ข สะสาง สะดวก สะอาด สุขศึกษา สร้างนิสัย
  - ค สะสาง สบาย สะอาด สุขนิสัย สร้างนิสัย
  - ง สะสาง สง่า สะอาด สุขอนามัย สร้างนิสัย
4. เพราะเหตุใดคณะรัฐมนตรีมีมติให้กำหนดนโยบายการดำเนินการพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย
  - ก เพื่อช่วยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดี
  - ข เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคม
  - ค เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีระเบียบวินัย ทำงานเป็นระบบ
  - ง ถูก ข้อ ก และ ข
5. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม 5 ส. คือข้อใด
  - ก สร้างระเบียบวินัย
  - ข เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
  - ค สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง
  - ง ถูกทุกข้อ

6. คณะรัฐมนตรีมีมติให้กำหนดนโยบายการดำเนินงานการพัฒนาระบบมาตรฐานสากล
เมื่อใด
- ก วันที่ 27 ตุลาคม 2541
  - ข วันที่ 16 พฤษภาคม 2538
  - ค วันที่ 27 ตุลาคม 2540
  - ง วันที่ 16 พฤษภาคม 2539
7. ข้อความใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม 5 ส
- ก แยกสิ่งที่ต้องการออกจากของที่ไม่ต้องการ
  - ข ทำอย่างไรก็ได้ที่จะให้เป็นระเบียบหยิบได้ง่าย
  - ค ทำกิจกรรมต่างๆ ให้ต่อเนื่อง
  - ง ทำเป็นนิสัย
8. ข้อใดคือประโยชน์ของกิจกรรม 5 ส.
- ก ความสะอาดเป็นที่เรียบร้อยของสถานที่ทำงาน ตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องมือ
เครื่องใช้ต่างๆ
  - ข ความสะอาด ความรวดเร็วในการค้นหาสิ่งของที่ต้องการใช้งาน
  - ค การปฏิบัติงานในสำนักงานง่ายและปลอดภัยมากขึ้น
  - ง ถูกทุกข้อ

* * * * *

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม 5 ส.

วัตถุประสงค์

1. บอกความสำคัญของกิจกรรม 5 ส. ได้
2. อธิบายขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 5 ส. ได้
3. มีความตระหนักเห็นคุณค่าประโยชน์การทำกิจกรรม 5 ส. ได้
4. ประยุกต์เรื่องกิจกรรม 5 ส. ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองได้

เนื้อหา

บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม 5 ส

วัตถุประสงค์

ความสำคัญของกิจกรรม 5 ส

ความหมายของกิจกรรม 5 ส

องค์ประกอบและแนวดำเนินกิจกรรม 5 ส

แนวดำเนินกิจกรรมในแต่ละ ส

แบบทดสอบท้ายบท

ความสำคัญของกิจกรรม 5 ส.

5 ส. (สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย) คือ เทคนิคหรือวิธีการจัดหรือปรับปรุงสถานที่ทำงานหรือสภาพการทำงานให้เกิดความสะดวก ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ความปลอดภัยและคุณภาพของงาน อันเป็นพื้นฐานในการเพิ่มผลผลิต

ความหมายของ 5 ส.

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ ส แต่ละตัวใน 5 ส. ว่าหมายถึงกิจกรรมอะไรบ้าง

๓ แต่ละตัวมีความหมาย ดังนี้

สะสาง คือ การสำรวจและแยกให้ชัดเจนว่าของสิ่งใดจำเป็นและสิ่งใดไม่จำเป็นในการใช้งาน แล้วจัดของที่ไม่จำเป็นออกไปจากพื้นที่ที่รับผิดชอบ

สะดวก คือ การจัดวางของที่จำเป็นในการทำงานให้เป็นระบบระเบียบและง่ายหรือสะดวกในการนำไปใช้งาน

สะอาด คือ การดูแลรักษาหรือปัดกวาด เช็ดถู ทำความสะอาดสถานที่ โต๊ะทำงาน อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ให้สะอาดและพร้อมในการปฏิบัติงานเสมอ

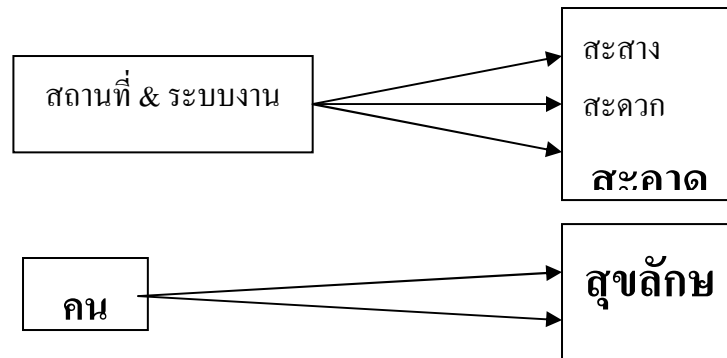
สุขลักษณะ คือ การรักษาและการปรับปรุงการปฏิบัติ 3 ส แรก โดยกำหนดเป็นมาตรฐานและปฏิบัติให้ดีขึ้น และรักษาให้ดีตลอดไป

สร้างนิสัย คือ การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดจิตสำนึกหรือเกิดความเคยชินเป็นนิสัย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรม 5 ส. นั้น อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรม 3 ส. แรก เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ หรือสถานที่และระบบงานเป็นหลัก
2. กิจกรรม 2 ส. หลัง จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคน คือ การปลูกฝังจิตสำนึกในการทำงาน

ดังแผนภูมิ

องค์ประกอบและแนวดำเนินการจัดกิจกรรม 5 ส. ประกอบด้วย

1. ความจริงจังของผู้บริหารระดับสูง
2. กิจกรรม 5 ส. เริ่มต้นจากการอบรมให้ความรู้
3. ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม 5 ส.

แนวดำเนินการในแต่ละ ส.

สะสาง

โดยปกติแล้ววิธีการสะสางนั้นไม่ว่าจะสะสางในสำนักงาน โรงงาน หรือคลังพัสดุ ฯลฯ มักจะไม่แตกต่างกันมากแต่มีข้อพิจารณาหรือข้อที่พึงระลึกถึงก็คือ การที่จะสะสางหรือขจัดอะไรออกไปจากหน่วยงาน ต้องแน่ใจเสียก่อนว่าไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมายหรือข้อบังคับโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของหน่วยราชการ จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องการควบคุม / จำหน่ายเอกสารและวัสดุครุภัณฑ์ อาทิระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 ระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับขั้นตอนวิธีการสะสาง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

- (1) **สำรวจ** สิ่งของและเอกสารต่าง ๆ ในหน่วยงาน (แต่ละบุคคลจะให้ความสนใจจากอาณาบริเวณพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบก่อน)
- (2) **แยก** ดำเนินการแยกแยะของที่ต้องการ/ จำเป็นต้องใช้กับของที่ไม่ต้องการใช้ออกจากกันไว้
- (3) **ขจัด** พิจารณาของที่ไม่ต้องการหรือของที่มีมากเกินไปจนความจำเป็นแล้วดำเนินการทิ้ง / ทำลายแล้วแต่สภาพและเงื่อนไขสิ่งนั้น ๆ

การดำเนินการสะสาง

ของที่จำเป็น

- ใช้น้อย $\longrightarrow$ จัดวางใกล้ที่จุดจะใช้งาน
- นาน ๆ ใช้ครั้ง $\longrightarrow$ ปล่อยให้ห่างจากจุดใช้งานเล็กน้อย
- ไม่ใช่แต่ต้องเก็บ $\longrightarrow$ จัดเก็บแยกโดยเขียนป้ายบอกชัดเจน

ของไม่จำเป็น

- ไม่มีค่า กำจัดง่าย $\longrightarrow$ กำจัดทิ้งทันที
- มีค่าพอที่จะขายได้ $\longrightarrow$ หาผู้ซื้อที่ให้ราคาดีที่สุด / ขา
- ไม่มีค่าและเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัด $\longrightarrow$ กำจัดโดยวิธีประหยัดที่สุด

ประโยชน์ของการสะสาง

1. จัดความสิ้นเปลืองของทรัพยากร
2. เพิ่มพื้นที่ใช้สอยคู่สะอาดตา
3. ลดความซ้ำซ้อนของเอกสาร
4. ลดปริมาณตู้เก็บเอกสารและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ
5. ลดความผิดพลาดในการทำงาน
6. สภาพแวดล้อมน่าอยู่ น่าทำงาน

ฯลฯ

สะดวก

มีที่สำหรับของทุกสิ่งและของทุกสิ่งที่อยู่ในที่ของมัน วางของเป็นระเบียบ คิดป้ายชื่อ ตรวจเช็คพื้นที่ นำของที่จำเป็นที่ได้จากการสะสางแล้วมาเก็บให้เป็นระบบและระเบียบเรียบร้อย โดยกำหนดวิธีการวางที่เหมาะสม เน้นคุณภาพประสิทธิภาพและความปลอดภัยพร้อมทั้งคิดป้ายชื่อ และเขียนแผนที่บอกตำแหน่งให้ชัดเจน โดยยึดหลักการดังนี้

1. จัดวางสิ่งของเป็นหมวดหมู่ พร้อมคิดป้ายชื่อ
2. ของที่นำไปใช้งาน ต้องนำมาเก็บที่เดิมทุกครั้ง
3. ของที่ใช้ประจำให้วางใกล้ตัว

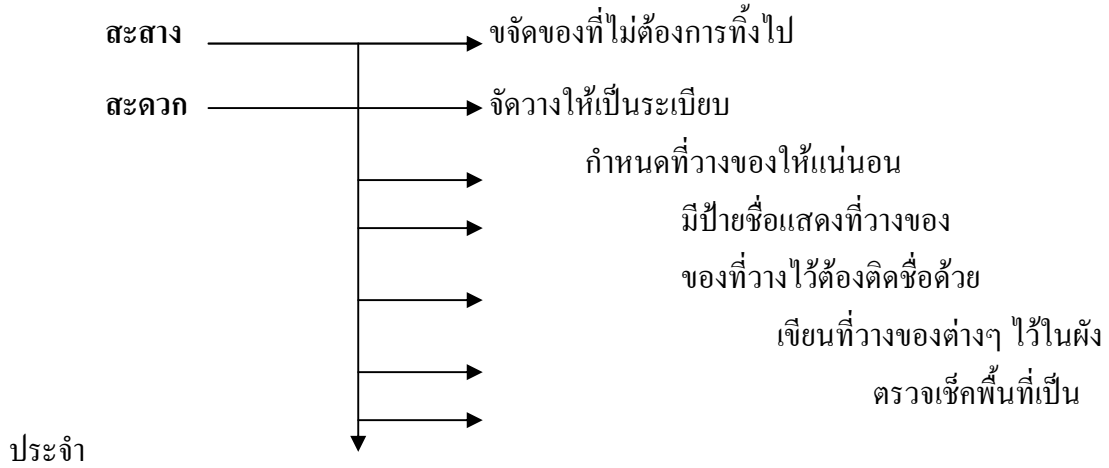
การทำให้สะดวกจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. วางของที่ใช้งานให้เป็นที่เป็นทาง / มีป้ายบอก
2. นำของไปใช้งานแล้วให้นำมาเก็บไว้ที่เดิม
3. วางของที่ใช้งานบ่อยไว้ใกล้ตัว
4. จัดของที่ใช้งานให้ เป็นหมวดหมู่

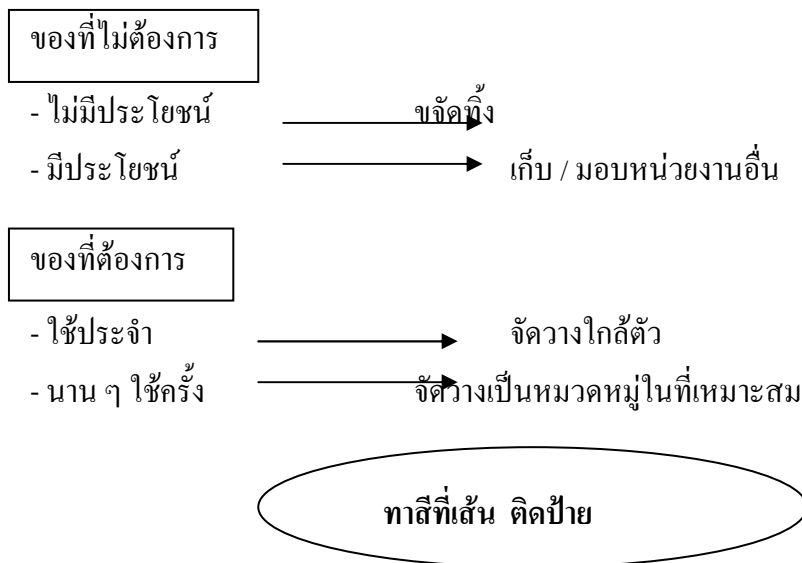
ขั้นตอนวิธีการดำเนินกิจกรรมสะดวก

การทำให้สำนักงานเกิดความสะดวก อาจเริ่มจากการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่าง ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เพื่อกำหนดรูปแบบการเก็บ / จัดวางของ การกำหนดจำนวนอุปกรณ์ สำนักงานประจำโต๊ะ / ประจำห้องทำงาน / การเขียนชื่อทำป้ายติดที่ของ / ชั้นวางของ / ตู้เก็บของ หรือตู้เอกสาร รวมทั้งการแบ่งพื้นที่และอาณาบริเวณให้อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลหรือคณะ บุคคลต่างๆ

ทั้งนี้การทำให้สะดวกอาจดำเนินการตามขั้นตอนต่อจากการจัดสิ่งของทั่วไปจากการ
สะดวกแล้ว ตามลำดับผังข้างท้ายนี้

การดำเนินการสะดวก

ประโยชน์ของการทำสะดวก

1. ลดเวลาในการค้นหา
2. ตรวจสอบสิ่งของได้ง่าย
3. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
4. ลดอุบัติเหตุที่เกิดจากการวางไม่เป็นระเบียบ
5. สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในที่ทำงาน

สะอาด

ทำความสะอาดสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งของ เครื่องใช้ให้น่าอยู่ น่าใช้ตลอดเวลา ขจัดต้นเหตุของความสกปรก ทำความสะอาดบริเวณต่าง ๆ ที่ตนรับผิดชอบ เช่น โต๊ะทำงาน ตู้เก็บของ ชั้นวางของ ห้องน้ำ ห้องส้วม บริเวณอาคาร รวมทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น ทำให้เกิดความสวยงาม สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและผู้พบเห็นเกิดความประทับใจ

สภาพของความสะอาดในที่ทำงานมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ปัญหาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่ทำงาน บางครั้งหน่วยงานภายนอกที่มาติดต่อ มักจะมองว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สะท้อนให้เห็นสภาพการทำงานด้านอื่นๆ ด้วย การทำความสะอาดหน่วยงานจึงมีความสำคัญและหน่วยงานควรวางแผนงานในแต่ละสัปดาห์และกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

ควรให้ความสนใจเรื่องความสะอาดที่จุดใด

- โต๊ะทำงานและบริเวณรอบๆ
- ชั้นวางของที่เก็บเอกสาร อุปกรณ์เครื่องใช้
- ห้องทำงาน ตามพื้นผนัง มุมอับ เพดาน ฯลฯ
- ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องรับแขก ห้องกาแฟ
- ภายนอกอาคาร สนาม ถนน โรงอาหาร สวนหย่อม โรงเก็บรถ ริมรั้ว

ประโยชน์ของการทำความสะอาด

1. มีสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
2. เพิ่มอายุการใช้งานของอุปกรณ์ ลดค่าใช้จ่าย
3. สร้างทัศนคติต่อการรักษาความสะอาดของบุคลากร
4. ลดปัญหามลพิษจากฝุ่นละอองและกลิ่นเหม็นอับขึ้น
5. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

สุขลักษณะ

จัดสถานที่ทำงานให้มีสภาพหมดจดสะอาด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีความปลอดภัย สุขลักษณะที่ดีจะเกิดขึ้นได้เมื่อเราดำเนินการใน 3 ส.แรก อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไป โดยคำนึงถึงการจัดสถานที่ทำงานให้ผู้ที่ปฏิบัติมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความปลอดภัย และมีบรรยากาศที่น่าทำงาน เพราะหากสภาพแวดล้อมไม่ดีอาจทำให้บุคลากรในหน่วยงานมีสุขภาพอนามัยไม่ดีหรืออาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ การทำให้

สถานที่ทำงานมีสุขลักษณะที่ดีจำเป็นต้องอาศัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารและความร่วมมือของเพื่อนร่วมงาน ช่วยขจัดแหล่งที่ทำให้เกิดมลภาวะ จัดที่ทำงานให้มีแสงสว่างพอเหมาะ มีการระบายอากาศที่ดี ปรับปรุงและจัดสถานที่ทำงานให้มีบรรยากาศน่าทำงาน เช่น ปลูกต้นไม้ จัดทำสวนหย่อม แจกันดอกไม้ สิ่งของประดับ และตกแต่งห้องทำงานให้สวยงาม

สุขลักษณะทำอย่างไร

1. ผู้บริหารระดับสูง ตรวจสอบการดำเนินงาน 5 ส. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำ และดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน
2. จัดแข่งขันการดำเนินงาน 5 ส. ระหว่างสายชั้นเรียนในโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์
3. จัดการติดตามประเมินผลเป็นระยะ และนำผลงานที่บุคลากรภูมิใจเผยแพร่ต่อสาธารณะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ / แผ่นพับ สื่อโทรทัศน์ สื่อ Internet เป็นต้น

ประโยชน์ของการทำสุขลักษณะ

1. สถานที่ทำงานเป็นระเบียบ สะอาด และปลอดภัยในการทำงาน
2. สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
3. บุคลากรมีสุขภาพกายและจิตที่ดี พร้อมที่จะทำงาน
4. ผลการทำงานมีคุณภาพ
5. สร้างความเชื่อถือ ศรัทธาต่อผู้ปกครอง และความภาคภูมิใจของบุคลากรในชื่อเสียงของโรงเรียน
6. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรของหน่วยงาน

สร้างนิสัย

ปฏิบัติให้ถูกต้องและติดตามเป็นนิสัย ปฏิบัติ 4 ส. อย่างต่อเนื่องเป็นชีวิตประจำวันในการทำงาน มีทัศนคติที่ดีเพื่อการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารมีการกระตุ้นและติดตามให้บุคคลในโรงเรียน ปฏิบัติตามวิธีการของ 4 ส. ข้างต้น อย่างต่อเนื่อง เคร่งครัด จนเป็นค่านิยม และเป็นนิสัย ในการทำงาน มีการกำหนดมาตรฐานและข้อปฏิบัติที่ทุกคนยอมรับ ประกาศและกระตุ้นให้ทุกคนได้ปฏิบัติ มีคณะกรรมการคอยติดตามประเมินผลการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลจริงและนำไปสู่วิธีการทำงานในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลและเป็นวัฒนธรรมการทำงานของโรงเรียนนั้น

การสร้างนิสัย เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเริ่มจากการปฏิบัติตามวิธีการของ 4 ส. แรกจนเป็นนิสัย และมีทัศนคติที่ดีต่อการปรับปรุงงาน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งเป้าหมายของการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน ส่งผลต่อการพัฒนาและความมีชื่อเสียงของโรงเรียนโดยรวมด้วย

การสร้างนิสัยควรดำเนินการอย่างไร

1. รับผิดชอบการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด
2. ทำ 5 ส. ในส่วนที่รับผิดชอบไม่ให้อะไรบกพร่องและถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน
3. จัดทำตารางกิจกรรมส่วนตัวที่รวมกิจกรรม 5 ส. ด้วย
4. รักษาตึกและข้อตกลงของกลุ่มหรือของโรงเรียน
5. ฝึกปฏิบัติที่จะช่วยป้องกันอุบัติเหตุให้กับตนเองและผู้อื่น
6. ทำความสะอาดและจัดเก็บสิ่งของ (ส่วนรวม) ร่วมกัน
7. มีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 5 ส. มีดังนี้

1. ผู้บริหารประกาศเป็นนโยบายอย่างชัดเจน
2. จัดบุคลากรเข้ารับการอบรมและดูงาน
3. จัดตั้งกรรมการ 5 ส.
4. ตั้งเป้าหมายร่วมกัน
5. รมรงค์และติดป้ายเชิญชวน
6. จัดแบ่งและทำผังพื้นที่รับผิดชอบ
7. ถ่ายภาพสี / สไลด์ ก่อนทำกิจกรรม
8. สํารวจพื้นที่รับผิดชอบตั้งหัวข้อในการปรับปรุง
9. ตรวจสอบผลงาน ประเมินผล ปรับปรุงแก้ไข
10. ตั้งมาตรฐาน 5 ส.

11. ทำกิจกรรม 5 ส. ร่วมกัน
12. ตรวจเช็คพื้นที่โดยผู้บริหาร
13. ถ่ายภาพสี / สไลด์ หลังทำกิจกรรม
14. ปรับปรุงให้ดีขึ้น
15. กำหนดเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงาน
16. รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม
17. ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
18. ประเมินพื้นที่กิจกรรม 5 ส.

1. ผู้บริหารประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจน

การประกาศเป็นนโยบายของผู้บริหารในการดำเนินงานกิจกรรม 5 ส. เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและเอาจริงที่จะสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญที่มีผลทางจิตใจ และมีประโยชน์ในการบริหารกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การประกาศนโยบายอย่างชัดเจน กระทำได้ โดยเขียนใส่แผ่นกระดาษใหญ่ ติดไว้ที่ตรงทางเข้า หรือที่อื่นๆ และได้ขอความร่วมมือผู้บริหารจะต้องลงนาม เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน กิจกรรมนี้ นอกจากนี้ผู้บริหารอาจจัดประชุมบุคลากรในหน่วยงานเพื่อชี้แจงให้เข้าใจและรับทราบ จุดมุ่งหมายในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานด้วยกิจกรรม 5 ส. เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้

2. จัดบุคลากรเข้ารับการอบรมและดูงาน

เมื่อผู้บริหารได้ประกาศนโยบายอย่างชัดเจนแล้วว่าจะดำเนินงานกิจกรรม 5 ส. อย่างจริงจัง การดำเนินการให้ต่อเนื่องและบรรลุผลสำเร็จได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้จริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดให้มีการอบรมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรม 5 ส. และทุกคนต้องเข้าร่วม โดยเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์มาบรรยาย แนะนำแนวทาง และให้แนวคิดเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

นอกจากนี้โรงเรียนอาจจัดให้มีการศึกษาดูงานในหน่วยงานอื่นที่ดำเนินงานกิจกรรม 5 ส. ที่ได้ผลมาแล้ว เพื่อจะเป็นการกระตุ้นและชี้แนะบุคลากรที่ยังไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานและถ้าผู้บริหารจะช่วยแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่บุคลากรให้เข้าใจแนวปฏิบัติตรงกันทั้งโรงเรียนได้ดียิ่งดี จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลเร็วขึ้น

การจัดบุคลากรเข้ารับการอบรม อาจทำได้หลายวิธี เช่น เชิญวิทยากรให้ความรู้ หรือส่งครูเข้ารับการอบรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความประหยัด และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับการดำเนินกิจกรรม 5 ส. ขณะเดียวกัน ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ดีของการดำเนินกิจกรรมด้วย เพื่อลดแรงต้านซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการดำเนินกิจกรรม 5 ส.

3. จัดตั้งคณะกรรมการ 5 ส.

การดำเนินกิจกรรม 5 ส. ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง โรงเรียนต้องมีคณะกรรมการรับผิดชอบ โดยการตั้งเป็นคณะกรรมการ 5 ส. มีหน้าที่ติดตามผลการดำเนินกิจกรรม 5 ส. โดยตรง คณะกรรมการจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความมุ่งมั่นและมาจากฝ่ายหรือสายชั้นต่าง ๆ และคณะกรรมการจะต้องมีแผนการประชุมและประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการติดตามงานและกำหนดแผนการปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่มีผิดพลาดและสิ่งที่ดำเนินการในอนาคต นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีหน้าที่ในการกำหนดวิธีการประเมินผลการประกวดผลงาน และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรม 5 ส. ของโรงเรียนด้วย

4. ตั้งเป้าหมายร่วมกัน

เมื่อบุคลากรทุกคนมีความเข้าใจแนวดำเนินการและมุ่งมั่นที่จะดำเนินกิจกรรม 5 ส. แล้ว ผู้บริหารต้องเชิญบุคลากรทุกคนประชุม เพื่อกำหนดเป้าหมายของการดำเนินการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้วยเป้าหมาย อาจกำหนดเป็นเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพก็ได้ และต้องเป็นเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมย่อยๆ ก็ได้

ตัวอย่างเป้าหมายการดำเนินกิจกรรม 5 ส.

- สถานที่ทำงานมีความสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบเรียบร้อย
- บุคลากรมีวินัย รักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเครื่องใช้และบริเวณโรงเรียน
- ผลงานของทุกฝ่ายทุกคนมีคุณภาพตรงตามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง
- ประกวดกิจกรรม 5 ส. ปีละ 1 ครั้ง
- เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรทุกคน
- บุคลากรทุกคนมีทัศนคติที่ดีต่อการปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
- ทุกคนมีความภาคภูมิใจในชื่อเสียงของโรงเรียน

5. รณรงค์และติดป้ายเชิญชวน

เมื่อโรงเรียนเริ่มนำกิจกรรม 5 ส. เข้าไปดำเนินการจะต้องจัดหาโปสเตอร์ที่อธิบายความหมายของกิจกรรม 5 ส. หรือ หัวข้อสำคัญของกิจกรรม เช่น “ 5 ส. คืออะไร ” “ทำไมต้องทำ 5 ส.” “ผลที่ได้จากการทำ 5 ส.” เป็นต้น นำโปสเตอร์ดังกล่าวไปติดไว้ให้ทั่วบริเวณโรงเรียน เพื่อกระตุ้นเตือนทุกคนให้ทำกิจกรรมต่อเนื่อง การจัดทำโปสเตอร์ควรออกแบบให้เป็นที่น่าสนใจ น่าอ่าน อาจเป็นโปสเตอร์ที่หน่วยงานอื่นจัดทำไว้เผยแพร่ หรือโรงเรียนจัดทำขึ้นเอง ยิ่งไปกว่านั้นอาจจะจัดให้มีการประกวดการออกแบบโปสเตอร์ 5 ส. ในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ทุกคนสนใจกิจกรรม 5 ส. ได้อีกทางหนึ่งด้วย

“ 5 ส คืออะไร ”	
สะอาด	⇒ จัดสิ่งไม่จำเป็น
สะดวก	⇒ มีที่สำหรับของทุกสิ่ง ของทุกสิ่งอยู่เป็นที่
สะอาด	⇒ สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งของ สะอาดน่าใช้
สุขลักษณะ	⇒ สภาพหมดจด สะอาดตลอดเวลา
สร้างนิสัย	ทุกคนปฏิบัติ 5 ส. จนติดเป็นนิสัย

“ ทำไมต้องทำ 5 ส.”
- สิ่งของมากเกินไปจนจำเป็น
- เกะกะ เสียเวลาค้นหา
- เอกสารจัดไม่เป็นระเบียบ
- สับสนไม่แยกประเภท
- สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการทำงาน

การจัดแบ่งพื้นที่รับผิดชอบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรม 5 ส. เพราะจะสร้างขอบเขตและบริเวณจำเพาะในการดูแล จุดเริ่มแรกที่จะต้องกระทำก่อน คือ ที่โต๊ะทำงานและบริเวณรอบโต๊ะทำงาน ต้องเริ่มจาก “สะอาด” แล้วค่อยทำให้ “สะดวก” ตามด้วย “สะอาด”

การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบจะต้องจัดทำเป็นแผนผังให้ชัดเจนอาชียึดตำแหน่งการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละฝ่ายหรือสายชั้น แต่ละคน แล้วจัดแบ่งกลุ่มตามลักษณะงาน หรือแบ่งตามแนวเขตเสากภายใน โรงเรียนหรือห้องทำงาน แต่ละกลุ่มในแต่ละพื้นที่ร่วมกันกับคณะอนุกรรมการในพื้นที่ และที่สำคัญ คือ ผู้บริหารทุกระดับต้องมีพื้นที่ตัวเองรับผิดชอบ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้บังคับบัญชาด้วย

การแบ่งพื้นที่ในโรงเรียนจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนอาจจัดพื้นที่ตัวอย่างขึ้นมาเพื่อเป็นพื้นที่ตัวอย่างนำร่อง หรือ เป็นต้นแบบก็ได้ และแต่ละพื้นที่ควรถ่ายรูปรูปสมาชิกทุกคนนำมาคิดไว้ผนังของพื้นที่

เมื่อแบ่งพื้นที่แล้ว คณะอนุกรรมการ 5 ศ. ในพื้นที่ที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการ 5 ศ. จะทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการ ประชาสัมพันธ์และตรวจเช็คพื้นที่โดยจัดประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่

7. ถ่ายภาพสี / สไลด์ก่อนทำกิจกรรม

ก่อนทำกิจกรรมแต่ละกลุ่มจะต้องค้นหาสิ่งที่จะต้องปรับปรุงในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเน้นสิ่งที่มีสมาชิกมีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาต้องปรับปรุงให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ เป็นการสำรวจพื้นที่โดยการถ่ายภาพสีหรือสไลด์ไว้ในทุกจุดที่เห็นว่าควรปรับปรุง ซึ่งเป็นจุดสำคัญของกิจกรรม 5 ศ. ต่อจากนั้นสมาชิกกลุ่ม ต้องตั้งเป้าหมายว่าจะปรับปรุงให้ดีขึ้นถึงระดับใดในระยะเวลาเท่าใด โดยกำหนดลงในตารางเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง เป็นลักษณะของการวางแผนโดยเน้นจุดที่ต้องทำก่อนและเป็นจุดที่สมาชิกสามารถปรับปรุงได้ด้วยตนเอง

8. สำรวจพื้นที่รับผิดชอบ ตั้งหัวข้อในการปรับปรุง

หลังจากถ่ายรูปเก็บไว้และกำหนดพื้นที่เป็นปัญหาและควรปรับปรุงแล้ว จะต้องนำพื้นที่ดังกล่าวมาแยกรายละเอียดเป็นข้อ ๆ ว่าพื้นที่นั้นจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง โดยกำหนดเป็นแผนการปรับปรุงว่าจะเริ่มสะสาง ทำให้สะอาดและทำสะอาดเมื่อใด จุดไหนของพื้นที่ มีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไรพร้อมทั้งกำหนดเวลาที่จะทำให้แล้วเสร็จ เช่น พื้นที่ของโต๊ะทำงาน จะต้องกำหนดว่ามีของที่จำเป็นใช้อะไรบ้างจึงจะเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามเป็นมาตรฐานเดียวกันการใช้งาน สะอาดและปลอดภัยด้วย

ตัวอย่างมาตรฐานโต๊ะทำงาน

บริเวณปฏิบัติ	รายการปฏิบัติ
บน โต๊ะ	- ในเวลาทำงานให้มีเอกสารและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน - หลังเลิกงานเก็บออกให้หมด - ทำความสะอาดทุกวัน
ใต้โต๊ะ	- วางได้เฉพาะตะกร้า - รองเท้า - กระเป๋า - เอกสาร - อย่างละ 1 ชุด - จัดวางให้เรียบร้อย
ลิ้นชัก	ชั้นบน - ใส่อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน กล่องนามบัตร ฯลฯ ชั้นล่าง - ใส่ของส่วนตัว สมุดบันทึกประจำวัน
ใต้กระจกโต๊ะ	กำหนดให้เหมือนกันทั้งโรงเรียน ว่าควรใส่รูปภาพ นามบัตร ฯลฯ

9. ตรวจสอบงาน ประเมินผล ปรับปรุงแก้ไข

เมื่อครบกำหนดที่ต้องตรวจสอบประเมินผลตามแผนที่กำหนดแล้ว คณะอนุกรรมการกิจกรรม 5 ส. และหัวหน้ากลุ่มแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ จะเริ่มตรวจเช็คผลการดำเนินงานในแต่ละพื้นที่ โดยพิจารณาจากแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ว่าแต่ละกลุ่มดำเนินการแล้วเสร็จตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าทำเสร็จจะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง ถ้าไม่เสร็จจะต้องถ่ายรูปหรือเขียนผลการประเมินไปติดที่บอร์ดหรือผนังที่เพื่อเป็นการสะท้อนและเร่งให้กลุ่มรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จต่อไป

การประเมินกิจกรรม 5 ส. จะเน้นการปรับปรุงพื้นที่รับผิดชอบของกลุ่มกำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน คณะอนุกรรมการจะต้องหลีกเลี่ยงการตำหนิเมื่อกลุ่มทำไม่สำเร็จ แต่จะให้ความสำคัญและแนะนำแนวทางที่จะดำเนินการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

10. ตั้งมาตรฐาน 5 ส.

เมื่อแต่กลุ่มพื้นที่กิจกรรม 5 ส. ดำเนินการจนเสร็จตามที่กำหนดไว้แล้ว ต้องตรวจสอบดูว่ามีแนวทางที่จะปรับปรุงให้ดีกว่านี้ได้หรือไม่ ถ้ามีให้ตั้งมาตรฐานไว้ เช่น ตั้งมาตรฐานของการวางสิ่งของเครื่องใช้บนโต๊ะทำงาน จะต้องจัดวางโทรศัพท์ ปฏิทินตั้งโต๊ะ อุปกรณ์เครื่องเขียน เครื่องใช้สำนักงาน ก่อใส่เอกสาร อย่างไรจึงจะดูสวยงาม เป็นระเบียบและมีมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน

การตั้งมาตรฐาน 5 ส. จะต้องจัดทำทุกจุดที่ต้องการปรับปรุงและให้สอดคล้องกับข้อตกลงของคณะกรรมการ 5 ส. ในแต่ละพื้นที่ด้วย ทั้งนี้เพื่อมีการตรวจเช็คพื้นที่ที่ได้ใช้มาตรฐานในการประเมินผลและเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนดำเนินกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมแล้ว

11. ทำกิจกรรม 5 ส. ร่วมกัน

เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว ทั้งการประกาศนโยบายของผู้บริหาร จัดอบรมและกำหนดแผนดำเนินงานแล้ว ในวันที่จะเริ่มปฏิบัติตามโครงการ โรงเรียนควรจัดทำความสะอาดใหญ่ (Big Cleaning Day) อาจถือเป็นวันประกาศนโยบายเป็นทางการและเป็นวันเริ่มต้นกิจกรรม 5 ส. ด้วยก็ได้ ที่สำคัญคือ ผู้บริหารต้องร่วมงานหรือมีส่วนร่วมในวันนั้น หลังจากนั้น ทุกฝ่ายทุกคนควรเริ่มลงมือปฏิบัติตามที่รับผิดชอบ คณะกรรมการกิจกรรม 5 ส. จัดประชุมเพื่อติดตามผลการปฏิบัติของบุคลากรตามที่กำหนดไว้เป็นระยะ และควรมีเครื่องมือส่งเสริมกิจกรรม 5 ส. ได้แก่

- ☸ คำขวัญ 5 ส. เพื่อกระตุ้นความสนใจ / ให้มีความสำคัญกับกิจกรรม 5 ส.
- ☸ ตรา 5 ส. เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของหน่วยงานที่มี 5 ส.
- ☸ แผนที่ 5 ส. กำหนดพื้นที่และผังแบ่งความรับผิดชอบ
- ☸ ตารางปฏิบัติ 5 ส. กำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติ 5 ส.
- ☸ ข่าว 5 ส. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติ 5 ส. เป็นระยะ
- ☸ ภาพถ่าย/สไลด์ แสดงความสำเร็จของกิจกรรม/จัดนิทรรศการ
- ☸ คู่มือ 5 ส. อธิบายรายละเอียดของการดำเนินกิจกรรม 5 ส.
- ☸ สติกเกอร์ 5 ส. เพื่อณรงค์เผยแพร่คำนิยามคำขวัญ 5 ส. / นโยบาย
- ☸ แบบบันทึก เพื่อบันทึกการตรวจเช็คพื้นที่ – ผลการประกวด

12. ตรวจสอบพื้นที่โดยผู้บริหาร

เมื่อผู้บริหารมีนโยบายที่จะนำกิจกรรม 5 ส. มาดำเนินการและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากจะส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้บริหารจะต้องติดตามตรวจสอบ โดยตรวจเช็คพื้นที่ตามผังแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ เป็นระยะ เพื่อให้ผลจากการดำเนินกิจกรรม 5 ส. เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารจะมีหน้าที่รับรายงานผลการตรวจพื้นที่ของคณะกรรมการ 5 ส. ด้วย

การตรวจเช็คพื้นที่ของผู้บริหาร เป็นการติดตามผลการปฏิบัติตามกิจกรรมและสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มพื้นที่ที่มีกำลังใจและสร้างความเชื่อมั่นในการปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น

13. ถ่ายภาพสี / ไลต์หลังทำกิจกรรม

เมื่อการดำเนินกิจกรรม 5 ส. ของแต่ละกลุ่มเสร็จสิ้นตามแผนและบรรลุตามเป้าหมาย จะต้องถ่ายภาพสี / ไลต์ หลังทำกิจกรรม เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับภาพสี / ไลต์ ที่ได้ถ่ายไว้ก่อนทำกิจกรรม สามารถมองเห็นความแตกต่างของสภาพพื้นที่ก่อนปรับปรุงและหลังปรับปรุง

การถ่ายภาพจะเน้นจุดที่มีการปรับปรุงที่สำคัญๆ และตรงกับภาพที่ถ่ายไว้ก่อนทำกิจกรรม เพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ และเก็บเป็นส่วนหนึ่งของผลงานที่จะนำไปเผยแพร่หรือจัดนิทรรศการ

14. ปรับปรุงให้ดีขึ้น

การปรับปรุงให้ดีขึ้น เป็นลักษณะของการเพิ่มมาตรฐานของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นไปอีก เพื่อให้การปรับปรุงมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจกำหนดเป็นแนวปฏิบัติของทั้งโรงเรียน โดยคณะกรรมการ 5 ส. หรือสมาชิกในกลุ่มพื้นที่รับผิดชอบตกลงที่จะดำเนินการตามความเห็นของกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ต้องรายงานให้คณะกรรมการ 5 ส. รับทราบผลการดำเนินการปรับปรุงเป็นระยะ

การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มมาตรฐานการทำงานเป็นลักษณะของวัฒนธรรม การทำงานที่มุ่งคุณภาพที่สามารถดำเนินการได้ทั้งเป็นบุคคล กลุ่ม หรือทั้งโรงเรียนเพื่อให้ผลงานหรือการบริหารมีคุณภาพ ผู้รับบริการพึงพอใจ

15. กำหนดเป็นมาตรฐานการปฏิบัติ

เมื่อกิจกรรม 5 ส. ดำเนินการบรรลุเป้าหมายและมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นแต่ละกลุ่มพื้นที่รับผิดชอบ จะต้องพิจารณาว่าการปรับปรุงนั้นถึงระดับใดจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ในแต่ละเรื่องแต่ละจุดให้นำมากำหนดเป็นมาตรฐานให้ทุกกลุ่มยึดเป็นแนวปฏิบัติเมื่อกิจกรรม 5 ส. มีมาตรฐานครอบคลุมแต่ละประเด็นหรือแต่ละเรื่องแล้ว หน่วยงานสามารถประกาศเป็นมาตรฐาน 5 ส. และเผยแพร่ผลงานนั้นให้หน่วยงานอื่นรับทราบ

มาตรฐานการปฏิบัติ อาจแยกประเภทได้หลายอย่าง เช่น มาตรฐานสำนักงาน อาจแยกเป็นมาตรฐานโต๊ะทำงาน ตู้เก็บเอกสาร ห้องพิมพ์ดีด พื้นอาคารเรียน ห้องน้ำ ชั้นลอย อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น

16. รายงานผลการดำเนินงาน

โรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรม 5 ส. ตามแผนที่โรงเรียนกำหนดแล้ว ควรมีรายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้เป็นที่รู้จักและเป็นแนวทางให้โรงเรียนอื่นใช้เป็นแบบอย่างในการปรับปรุงโรงเรียนของตนให้ดีขึ้น เป็นการรายงานผลภาพรวมกิจกรรม 5 ส. ทั้งโรงเรียน

17. ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

การประชาสัมพันธ์กิจกรรม 5 ส. เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความจำเป็นและจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในโรงเรียนเห็นความสำคัญและปฏิบัติกิจกรรม 5 ส. อย่างต่อเนื่อง และเพื่อเผยแพร่ผลงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ การประชาสัมพันธ์จะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบและมีแผนการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนด้วย

แบบทดสอบท้ายบทที่ 2

จงกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. กิจกรรม 5 ส. คืออะไร
  - ก เทคนิคหรือวิธีการจัดหรือปรับปรุงสถานที่ทำงาน
  - ข ความสะอาดในการทำงาน
  - ค การสร้างนิสัยในการทำงาน
  - ง การจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ
2. กิจกรรม 5 ส. แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คืออะไร
  - ก สถานที่ทำงาน , คน
  - ข ระบบงาน , คน
  - ค สถานที่ & ระบบงาน , คน
  - ง สุขลักษณะ , สร้างนิสัย
3. องค์ประกอบ กิจกรรม 5 ส. ที่สำคัญคือข้อใด
  - ก ความจริงจังของผู้บริหาร
  - ข เริ่มต้นจากการอบรมให้ความรู้
  - ค ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม 5 ส.
  - ง ถูกทุกข้อ
4. ข้อใดคือการปฏิบัติเกี่ยวกับ การสะสาง ?
  - ก จัดวางสิ่งของเป็นหมวดหมู่
  - ข ลดความซ้ำซ้อนของเอกสาร
  - ค สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
  - ง สถานที่ทำงานเป็นระเบียบ
5. จัดสิ่งของเป็นหมวดหมู่ พร้อมติดป้ายชื่ออยู่ในกิจกรรม 5 ส. ใด
  - ก สะสาง
  - ข สะอาด
  - ค สะดวก
  - ง สุขนิสัย

6. เพื่อสุขลักษณะที่ดี ผลที่ตามมาคือข้อใด
- ก บุคลากรมีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี
  - ข สภาพแวดล้อมดี
  - ค ลดความผิดพลาดในการทำงาน
  - ง ตรวจสอบสิ่งของได้ง่าย
7. การสร้างนิสัยจะเกิดผลดีเมื่อปฏิบัติอย่างไร
- ก ปฏิบัติ 4 ส. จนเป็นนิสัย
  - ข เปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน
  - ค ติดตามประเมินผล
  - ง ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจ
8. ทำไมต้องทำ 5 ส.
- ก สิ่งของมากเกินไปจนจำเป็น เสียเวลาค้นหา
  - ข เอกสารไม่เป็นระเบียบ ไม่แยกประเภท
  - ค สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการทำงาน
  - ง ถูกทุกข้อ

บทที่ 3

แนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส.

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของเรื่องแนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้
2. อธิบายความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของเรื่องแนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้
3. มีความตระหนัก เห็นคุณค่า ประโยชน์เรื่องแนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้
4. ประยุกต์เรื่องแนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตนเองได้

เนื้อหา

- บทที่ 3 แนวทางดำเนินกิจกรรม 5 ส
  - การเริ่มต้นทำกิจกรรม 5 ส
  - เป้าหมายของกิจกรรม 5 ส
  - นโยบายของกิจกรรม 5 ส
  - โครงสร้างการบริหารกิจกรรม 5 ส
  - การจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย
  - การถ่ายรูปก่อน – หลังดำเนินกิจกรรม
  - การตรวจและให้คะแนนเพื่อประเมินผล
  - ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม 5 ส
  - ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม 5 ส
  - ข้อควรระวังในการดำเนินกิจกรรม 5 ส
  - ข้อควรละเว้นในการดำเนินกิจกรรม 5 ส

การเริ่มต้นทำกิจกรรม 5 ส

การเริ่มต้นนำกิจกรรม 5 ส เข้าไปใช้ในหน่วยงานใดก็ตาม ต้องใช้ความกล้าหาญ เพราะนั่นหมายถึงการเริ่มต้นสิ่งใหม่ที่แปลกใหม่กับคนและระบบงาน บางครั้งดูเหมือนว่า กิจกรรม 5 ส ได้เข้าไปมีบทบาทลวงล้าสิทธิส่วนบุคคล จนได้รับความเจ็บปวดไปตามๆกัน อาจได้รับการต่อต้านจากพนักงานที่ยังไม่เข้าใจหรือไม่พร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ความรุนแรงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละองค์กร

กิจกรรม 5 ส ดิจริงหรือ สังเกตหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ หรือดูงานต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ไต้หวัน เกาหลี ญี่ปุ่น ล้วนเป็นประเทศที่มีผลผลิตดีเด่น เพราะเขามีนโยบายพัฒนาคน ด้วยเทคนิค 5 ส ทั้งนี้ กิจกรรม 5 ส นับเป็นกิจกรรมที่ง่ายที่สุดในบรรดากิจกรรมเพิ่มผลผลิต และเป็นบันไดก้าวแรกที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรและเป็นกิจกรรมพื้นฐานของการบริหารอย่างมีคุณภาพ แต่ต้องทำอย่างมีระบบอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และประการสำคัญที่สุดก็คือ ผู้บริหารต้องให้เวลากับกิจกรรม 5 ส มาก ๆ ในระยะเริ่มต้น เพราะอาจจะมีปัญหาและอุปสรรคมากมายตามมา

จะนำกิจกรรม 5 ส มาใช้ในหน่วยงานได้อย่างไร

ต้องตั้งเป้าร่วมกัน โดยมีนโยบายที่ชัดเจนจากฝ่ายบริหาร เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานถือปฏิบัติจนบรรลุวัตถุประสงค์เสมือนหนึ่งเป็นภารกิจประจำ ประกาศให้ทุกคนในองค์กรรับทราบ โดยทั่วกันแล้วดำเนินการทันที

เป้าหมายของกิจกรรม 5 ส

1. ให้ทุกหน่วยงานในองค์กรมีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย
1. สร้างความมีประสิทธิภาพและความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ประพฤติในจรรยาบรรณที่ดี อันเป็นธรรมเนียมและวัฒนธรรมขององค์กร โดยพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณภาพและมีคุณค่าต่อองค์กร

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม 5 ส

1. เพื่อให้พนักงานทุกคนได้แสดงความสามารถในการนำกิจกรรม 5 ส เข้ามาปรับปรุงหน่วยงานของตนเองอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
2. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของพนักงาน ปฏิบัติอย่างมีความสุข
3. เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจแก่พนักงานที่ทำกิจกรรม 5 ส สร้างความพึงพอใจประทับใจแก่ผู้มาเยือนและลูกค้าที่มาพบเห็น
4. เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี
5. เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นและมีคุณภาพ บริการเป็นเลิศ

นโยบายของกิจกรรม 5 ส

1. บริษัทฯ มุ่งที่จะส่งเสริมให้พนักงานทุกคนทุกระดับมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงาน
2. การทำกิจกรรม 5 ส เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานทุกคนทุกระดับที่จะต้องทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติและให้ถือเป็นงานประจำของพวกเราทุกคน

- บริษัทฯ ถือว่าพนักงานทุกคนที่ให้ความร่วมมือร่วมใจช่วยกันปฏิบัติกิจกรรม 5 ส ให้ประสบผลสำเร็จเป็นผู้ที่มีเกียรติ ควรให้การยกย่องชมเชย ถือเป็นผลงานในการประเมินผลงานประจำปี

ให้ความรู้แก่พนักงานทุกระดับ

การดำเนินกิจกรรม 5 ส ให้ประสบความสำเร็จ ต้องการคนที่รู้จักจริงเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและต้องการการมีส่วนร่วมจากพนักงานทุกระดับและทุกคน ซึ่งวิธีการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุดคือการประชุม ชี้แจง อบรมให้ความรู้ เพื่อให้ทุกคนรับทราบจุดมุ่งหมายของหน่วยงานไปในทิศทางเดียวกัน

การเรียนรู้อีกแนวทางหนึ่ง ที่ถือว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในรูปแบบการนำพนักงานเข้าเยี่ยมชมหน่วยงานที่มีการดำเนินกิจกรรม 5 ส ดีเด่น ได้เห็นแบบอย่างที่ดีนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในหน่วยงานของตนต่อไป

การอบรมกิจกรรม 5 ส ควรจัดเพื่อทบทวนความรู้ รื้อฟื้น ตอกย้ำ ผู้ที่เคยผ่านการอบรมไปแล้วอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อกระตุ้นเตือนให้เกิดกำลังใจในการดำเนินกิจกรรม 5 ส อยู่ตลอดเวลา

จัดโครงสร้างการบริหารกิจกรรม 5 ส

เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม 5 ส รุดหน้าไปได้ด้วยดี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารอย่างมีระบบ ซึ่งจะต้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยตรง คอยเป็นผู้ประสานงาน เชื่อมโยง ติดตาม ประเมินผลเพื่อรายงานให้ผู้บริหารทราบความคืบหน้า โดยมีหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

1. วางแผน

วางแผนให้การดำเนินกิจกรรม 5 ส บรรลุผลตามนโยบายของบริษัทที่กำหนด

2. ประชาสัมพันธ์

สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกิจกรรมกับพนักงานให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในทุกรูปแบบของการประชาสัมพันธ์

3. ประสานงาน

ประสานงานในทุกหน่วยงานให้พนักงานสามารถดำเนินกิจกรรม 5 ส ไปได้ด้วย ความเรียบร้อย

4. เป็นพี่เลี้ยง

คอยให้คำแนะนำ เสริมสร้างกำลังใจ ดูแลเอาใจใส่แก้ไขปัญหาและอุปสรรค รับทราบปัญหามาเสนอต่อผู้บริหารรับทราบ

5. ประเมินผล

ประเมินผลความสำเร็จ ความก้าวหน้าของแต่ละหน่วยงาน

6. บริหารกิจกรรม

ดำรงรักษาให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้ใหม่อยู่เสมอและคงอยู่กับหน่วยงานตลอดไป

การจัดแบ่งกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยเพื่อดำเนินกิจกรรม 5 ส

การแบ่งฝั่งพื้นที่ความรับผิดชอบให้กับพนักงานทุกคนเป็นเรื่องจำเป็นมาก เพราะถ้ามีการจัดแบ่งพื้นที่บริเวณความรับผิดชอบทุกตารางนิ้วออกอย่างชัดเจนเหมือนการทำตารางหมากรุก ทุกคนจะรู้ว่าตัวเองรับผิดชอบกิจกรรม 5 ส ตรงส่วนไหน เขาจะรู้สึกว่าจะไม่เกินความสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม 5 ส ได้อย่างแน่นอน

การแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบอาจแบ่งเป็นแผนก ๆ ก็ได้ โดยยึดเสาภายในที่ทำงานหรือแนวกำแพง แนวโต๊ะ ผนัง แนวตู้รับ หรือเส้นแบ่งเขตที่ชัดเจน ส่วนการจะเริ่มทำกิจกรรม 5 ส ในหน่วยงาน ควรเริ่มต้นจากจุดที่เราเป็นเจ้าของ คือ โต๊ะทำงาน และบริเวณโดยรอบโต๊ะทำงาน

ต่อจากนั้นให้ตั้งชื่อกลุ่ม แต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกของกลุ่มโดยการทำฝั่งพื้นที่รับผิดชอบให้ทุกคนดำเนินกิจกรรม 5 ส ร่วมกัน

ถ่ายรูปก่อน – หลังดำเนินกิจกรรม 5 ส

การนำเสนอผลงานการดำเนินกิจกรรม 5 ส อย่างง่ายคือ การถ่ายรูปก่อนดำเนินกิจกรรม 5 ส เก็บไว้เพื่อเปรียบเทียบเทียบกับภาพถ่ายหลังการดำเนินกิจกรรม 5 ส จะเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจนและยังมองเห็นความสามารถของเจ้าของพื้นที่ในการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานของตนเอง นำมาซึ่งความภาคภูมิใจ

การตรวจให้คะแนนเพื่อประเมินผล

จุดประสงค์หลักของการตรวจพื้นที่กิจกรรม 5 ส เพื่อให้คะแนนการดำเนินกิจกรรมเป็นการประเมินผลและตรวจสอบดูว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด อาจสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เพื่อรักษาสภาพและยกระดับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมของพนักงาน
2. เพื่อรับทราบปัญหาในการดำเนินกิจกรรมของพนักงานในบางพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินกิจกรรม 5 ส ได้ดีเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะเหตุหลายประการ เช่น ขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ กำลังคน ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น

3. เพื่อให้กำลังใจแก่พนักงาน ผู้บริหารที่ลงตรวจเยี่ยม ควรเน้นการสร้างขวัญและกำลังใจ ให้คำชมเชยเมื่อพบการเปลี่ยนแปลง เป็นการเสริมแรงใจที่ดี

4. เพื่อสร้างรากฐานไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ฝึกให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานอันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเพิ่มผลผลิตโดยรวมของหน่วยงานและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าสูงขึ้นเป็นการเตรียมความพร้อมของคนเพื่อรองรับความเจริญเติบโตขององค์การ

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม 5 ส

1. ที่ทำงานสะอาดเป็นระเบียบมากขึ้น
2. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
3. ช่วยในการบำรุงรักษาอุปกรณ์
4. การปฏิบัติงานสำนักงานสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น
5. ทุกคนทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานเห็นการปรับปรุงได้ชัดเจน
6. ช่วยเสริมทัศนคติที่ดีให้แก่พนักงาน
7. ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงอื่น ๆ
8. เพิ่มคุณภาพสินค้าและการบริการ
9. พนักงานมีระเบียบวินัยขึ้นอย่างอัตโนมัติ
10. เสริมภาพพจน์ขององค์การส่งผลดีต่อหน่วยงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม 5 ส

1. ไม่มีการประกาศนโยบาย อันเป็นหลักการที่จะใช้เป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรม
2. แจ้งนโยบายให้รู้แต่ในหมู่ผู้บริหาร
3. ให้ความรู้แก่พนักงานไม่กระจ่างชัด
4. ขาดแผนโครงการที่จะใช้ในการดำเนินงาน
5. ไม่จัดตั้งคณะกรรมการกิจกรรม 5 ส
6. ไม่มีการฝึกอบรมและดูงาน บรรยายให้ความรู้คร่าวๆ แล้วสั่งให้ทำงาน
7. ขาดการรณรงค์ให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม
8. ไม่มีการให้ข้อมูลและข่าวสารความสำเร็จของกิจกรรม 5 ส
9. จัดแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบไม่เหมาะสม
10. ไม่ได้ถ่ายภาพก่อนทำกิจกรรมเพื่อเปรียบเทียบภาพหลังทำกิจกรรม
11. ไม่ได้ถ่ายภาพหลังทำกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบกับภาพก่อนทำกิจกรรม
12. ไม่มีแผนการทำกิจกรรมในแต่ละพื้นที่

13. ไม่มีการสำรวจพื้นที่รับผิดชอบ
14. ไม่มีการตรวจผลและประเมินผลการทำกิจกรรม
15. ไม่มีการประชุมร่วมกันพิจารณากำหนดมาตรฐาน 5 ส
16. ผู้บริหารไม่หมั่นตรวจพื้นที่
17. ขาดการจัดทำรายงานผลการดำเนินกิจกรรม
18. ขาดการประชาสัมพันธ์
19. ไม่มีการประกวดพื้นที่เพื่อให้เกิดการแข่งขัน
20. ขาดการประเมินผล

ข้อควรระวังในการในการบริหารกิจกรรม 5 ส

ข้อควรทำ

1. จงทำความเข้าใจในทีมงานบริหาร
2. จงให้การศึกษอบรมและดูงานแก่บุคลากรทุกคน
3. จงจัดให้มีคณะกรรมการกิจกรรม 5 ส บริหารโครงการ
4. จงจัดการรณรงค์ให้ทำกิจกรรม 5 ส อย่างมีแผนดำเนินการ
5. จงจัดทำแผนดำเนินงานโครงการกิจกรรม 5 ส ให้สมบูรณ์
6. จงปฏิบัติตามแผนดำเนินงานอย่างจริงจัง
7. จงจัดให้มีหัวข้อในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน
8. จงแสดงออกอย่างชัดเจนถึงการสนับสนุนและร่วมมือในกิจกรรม 5 ส
9. จงติดตามผลการดำเนินกิจกรรมและเอาใจใส่แก้ไขปัญหา
10. จงจัดให้มีการประกวดและยกย่องชมเชยผู้มีผลงานกิจกรรม 5 ส

ข้อควรละเว้นในการดำเนินกิจกรรม 5 ส

1. อย่าเข้าใจว่าจัดให้มีการบรรยายความหมายของ 5 ส แล้วสั่งให้ทุกคนทำได้
2. อย่าเรียกร้องให้ทุกคนทำกิจกรรม 5 ส โดยตนเองไม่ทำ
3. อย่าแสดงออกถึงการแบ่งระดับชั้นในการทำกิจกรรม 5 ส
4. อย่าจัดอบรมให้ความรู้หลายเรื่องปนกับเรื่องกิจกรรม 5 ส
5. อย่าทำเพียงบาง ส. ต้องโยงทุก ส. กับ ส. ที่ 5
6. อย่าจ้องจับผิดและตำหนิปนว่า
7. อย่าเน้นเฉพาะความสะอาดและความเป็นระเบียบเท่านั้น
8. อย่าเพียงแต่พูด ต้องลงมือทำกิจกรรม 5 ส ด้วย
9. อย่าละเลยการติดตามผลและปรับปรุงแก้ไข
10. อย่าเร่งรัดในผลจนเป็นการกดดันผู้ทำกิจกรรม 5 ส

แบบทดสอบท้ายบทที่ 3

จงกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการทำกิจกรรม 5 ส ในระยะเริ่มต้น ?
  - ก. ผู้อำนวยการโรงเรียน
  - ข. คณะครูทุกคน
  - ค. นักการภารโรง
  - ง. นักเรียน
2. ข้อใดไม่ใช่ปัญหาการทำกิจกรรม 5 ส
  - ก. นโยบายไม่ชัดเจน
  - ข. งบประมาณมีน้อย
  - ค. ไม่อบรมและดูงาน
  - ง. ขาดการประเมิน
3. ข้อใดเป็นปัญหาการทำกิจกรรม 5 ส ?
  - ก. นโยบายมีหลายข้อ
  - ข. มีการรณรงค์มากเกินไป
  - ค. มีพื้นที่รับผิดชอบมากเกินไป
  - ง. มีการให้ความรู้และดูงานมากเกินไป
4. ข้อใดควรระวังในการจัดกิจกรรม 5 ส ?
  - ก. การแต่งตั้งกรรมการบริหารโครงการ
  - ข. การอบรมให้ความรู้และดูงาน
  - ค. การยกย่องชมเชยและให้รางวัล
  - ง. การดำเนินคดีและประจาน
5. ข้อใดถูกต้องที่สุดในการทำกิจกรรม 5 ส ?
  - ก. อย่าดีแต่พูด
  - ข. อย่าจ้องจับผิด
  - ค. อย่างทำโดยไม่ศึกษา
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก ข และ ค

6. พื้นที่ทำกิจกรรม 5 ส จุดแรกที่ต้องลงมือทำคือข้อใด ?
- ก. โต๊ะทำงาน
  - ข. โต๊ะรับแขก
  - ค. ตู้หนังสือ
  - ง. ชั้นวางสื่อการสอน
7. การทำกิจกรรม 5 ส เป็นหน้าที่ของใคร ?
- ก. ผู้บริหาร
  - ข. คณะครู
  - ค. นักการภารโรง
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก ข และ ค
8. ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม 5 ส คือข้อใด ?
- ก. ที่ทำงานสะอาดมีระเบียบ
  - ข. เสริมทัศนคติที่ดีแก่ทุกคน
  - ค. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
  - ง. ถูกทั้งข้อ ก ข และ ค

* * * * *

การประเมินผลหลังเรียน

จงกาเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดมีความหมายตรงกับสุขลักษณะ
  - ก. SEITO
  - ข. SEIRI
  - ค. SHITSUKE
  - ง. SEIKETSU
2. กิจกรรมที่สำคัญที่สุดของกิจกรรม 5 ส คือข้อใด
  - ก. สร้างนิสัย
  - ข. สุขนิสัย
  - ค. สะอาด
  - ง. สะดวก
3. “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” มีความหมายตรงกับข้อใด
  - ก. การทำงานด้วยความรับผิดชอบ
  - ข. การทำงานอย่างเป็นระบบ
  - ค. การทำงานเป็นเอกเทศ
  - ง. การทำงานเป็นกลุ่ม
4. การจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ของสำนักงานควรคำนึงถึงหลักการใด
  - ก. ความสะดวก รวดเร็ว
  - ข. การหยิบใช้ง่าย
  - ค. ความเป็นระเบียบ
  - ง. ประสิทธิภาพ คุณภาพและความปลอดภัย
5. “เป็นระเบียบ หยิบง่าย หายรู้ ดูงามตา” มีความสัมพันธ์กับข้อใดมากที่สุด
  - ก. สะอาด
  - ข. สะสาง
  - ค. สะดวก
  - ง. สุขลักษณะและสร้างนิสัย

6. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการทำสุขภาพลักษณะ
- ก. ประสิทธิภาพงานเพิ่มขึ้น
  - ข. สถานที่ทำงานสว่างสดใสขึ้น
  - ค. ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจ
  - ง. ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์
7. การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนางาน เพื่อประโยชน์อะไร
- ก. การเพิ่มคุณภาพ
  - ข. การเพิ่มผลผลิต
  - ค. การเพิ่มคุณค่างาน
  - ง. การเพิ่มประสิทธิภาพ
8. ข้อใดคือเหตุผลที่จะต้องมีการเสาะแสวง
- ก. หาเอกสารไม่พบ
  - ข. ที่ทำงานคับแคบ
  - ค. ผู้เก็บของไม่พอ
  - ง. ถูกทั้ง ก ข และ ค
9. ข้อใดไม่มีขั้นตอนของการเสาะแสวง
- ก. แยกสิ่งของ
  - ข. รวบรวม
  - ค. สืบค้น
  - ง. ขจัด
10. ข้อใดไม่ใช่หลักการทำให้สะดวก
- ก. นำของที่ใส่ไว้ใกล้มือ
  - ข. วางของที่ใส่ให้เป็นที่เป็นที่
  - ค. นำของที่ใส่ไปไว้ที่เดิม
  - ง. จัดของที่ใช้งานให้เป็นหมู่
11. ประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมเสาะแสวง คือข้อใด
- ก. ช่วยยืดอายุของผู้ร่วมงาน
  - ข. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพงาน
  - ค. ลดอัตราการเสื่อมสภาพอุปกรณ์
  - ง. บรรเทาความเครียดในการทำงาน

12.การทำกิจกรรม 5 ส จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ด้าน ตามข้อใด

ก.บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์

ข.บุคคล การดำเนินงาน

ค.ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน

ง.บุคคล ทุนทรัพย์

13.ประโยชน์ของกิจกรรม 5 ส ในภาพรวมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ได้แก่ข้อใด

ก.มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้งาน

ข.มีความปลอดภัยในการทำงาน

ค.ลดการสูญเสียและสิ้นเปลือง

ง.ผู้รับบริการให้ความเชื่อถือ

14.คำว่า LAY OUT หมายถึงอะไร

ก.การประเมินผลงานความก้าวหน้าของกิจกรรม

ข.การแสดงผลแผนผังผู้รับผิดชอบ

ค.ภาพแสดงสมาชิกที่รับผิดชอบ

ง.แผนผังรวมของพื้นที่ 5 ส

15.ข้อใดตรงกับความหมายของ QCC

ก.กิจกรรมพัฒนาองค์กร

ข.กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ

ค.กิจกรรมกลุ่ม

ง.กิจกรรม

* * * * *

คำเฉลย

แบบประเมินผลก่อนเรียน

ข้อ 1 ก	ข้อ 2 ง	ข้อ 3 ง	ข้อ 4 ก
ข้อ 5 ค	ข้อ 6 ข	ข้อ 7 ง	ข้อ 8 ค
ข้อ 9 ข	ข้อ 10 ค	ข้อ 11 ก	ข้อ 12 ข
ข้อ 13 ข	ข้อ 14 ก	ข้อ 15 ค	

แบบทดสอบท้ายบทที่ 1

ข้อ 1 ค	ข้อ 2 ก	ข้อ 3 ก	ข้อ 4 ง
ข้อ 5 ง	ข้อ 6 ก	ข้อ 7 ค	ข้อ 8 ง

แบบทดสอบท้ายบทที่ 2

ข้อ 1 ก	ข้อ 2 ค	ข้อ 3 ง	ข้อ 4 ข
ข้อ 5 ค	ข้อ 6 ก	ข้อ 7 ก	ข้อ 8 ง

แบบทดสอบท้ายบทที่ 3

ข้อ 1 ก	ข้อ 2 ข	ข้อ 3 ค	ข้อ 4 ง
ข้อ 5 ง	ข้อ 6 ก	ข้อ 7 ง	ข้อ 8 ง

แบบประเมินผลหลังเรียน

ข้อ 1 ง	ข้อ 2 ก	ข้อ 3 ง	ข้อ 4 ง
ข้อ 5 ค	ข้อ 6 ข	ข้อ 7 ง	ข้อ 8 ง
ข้อ 9 ข	ข้อ 10 ก	ข้อ 11 ก	ข้อ 12 ข
ข้อ 13 ค	ข้อ 14 ง	ข้อ 15 ค	

หนังสืออ้างอิง

ศูนย์ส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ “คู่มือการดำเนินกิจกรรม 5 ส” เอกสารลำดับที่
6/2544 สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 10 พ.ศ. 2544
ศิริกานดา ศรีวิสัย “5 ส มุ่งสู่การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ” สถาบันการจัดการ
ทรัพยากรบุคคลเพื่อการเพิ่มผลิตผล พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2542
สมิต สัชฌุกร “5 ส” สำนักพิมพ์บราดี กรุงเทพมหานคร
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน “คู่มือปฏิบัติ กิจกรรม 5 ส” กรุงเทพมหานคร
พิมพ์ครั้งที่ 2 กันยายน 2542

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ

1. นายโกสิน พูลวัน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 8 โรงเรียนเทศบาลบูรพาอุบล
2. นางศจี ทองอ่อน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 7 โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว
3. นางสุมาลี หงส์ทอง อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดท่าวังหิน
4. นางอรุณี คนองเดช อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร

ปก : พิศุทธิ บุญเจริญ